

SLOVENSKI**vestnik**

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiskar: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XVI.

Celovec, petek, 23. junij 1961

Štev. 25 (997)

Politika sile

Za jutri napovedana avstrijsko-italijanska pogajanja o vprašanju Južne Tirolske v švicarskem mestu Zürichu stojijo pod zelo neugodnimi znamenji: na Južnem Tirolskem govori politika sile, ki je zahtevala tudi že vrsto smrtnih žrtev. Italijanski napredni list ni zaman svaril in opozarjal na nevarnost »partizanske vojne«, ko je komentiral množice se dinamične atentate zadnjih tednov. Medem so na Južnem Tirolskem dejansko zapobile tudi puške in od njihovih krogel smrtno zadeti so se zgrudili prvi pripadniki nemško govoreče manjšine.

Dvoje kaže za tragični razvoj dogodkov: na eni strani, da Italija očitno ni dovolj resno jemala stopnjevanja nacionalistične napetosti — poudarjamo, da se je to dogajalo na obeh straneh! — in ni že v kalu zatrla nevarnost, do katere mora tak razvoj prej ali slej nujno privedi; na drugi strani pa dejstvo, da so se gotovi krogi v vrstah manjšine pustili zavesti (avstrijski tiske piše, da so zgubili potrpljenje) k dejanjem, s katerimi pa reševanje njihovega vprašanja postaja le še bolj problematično. Drži, da je vsake potrpljivosti enkrat konec, prav tako pa je tudi neizpodbitno dejstvo, da s politiko sile ni mogoče reševati tako kočljivih problemov, kot je zlasti manjšinsko vprašanje.

Tudi koroški Slovenci, ki še vedno zaman čakamo na popolno in zadovoljivo rešitev manjšinskih zaščitnih določil državne pogodbe, bi imeli vzrok dovolj, da »zgrabimo potrpljenje«. Tudi nas so že skušali izzvati za nepremišljena dejanja, ko so segli po dinamitu in po atentatih na naše ljudi in ustanove. Toda koroški Slovenci, ki smo bili v času nacizma, kateri nas je hotel fizično iztrgati, prisiljeni braniti se na življenje in smrti in torej poznamo vse strahote hrvaške borbe, odklanjamo tako politiko sile in dinamita in smatramo, da po zlomu fašizma takšne politične metode ne sodijo več v današnji svet. Zvesti načelom borbe za mir in sporazumevanje med narodi smo za mirno reševanje narodnostnega vprašanja, ker se zavedamo nevarnosti, ki jo predstavlja sleherni, še tako majhno žarišče za svetovni mir.

Prepričani smo, da tudi velika večina južnih Tirolcev odklanja tako politiko sile, da obsoja nepremišljena dejanja tistih svojih pripadnikov, ki so »zgubili potrpljenje«. Toda ravno trenutni položaj na Južnem Tirolskem bi moral biti dovolj resno opozorilo, da je skrajno nevarno in neodgovorno brez konca in kraja zlorabljati potrpljenje narodnostne skupine, ki se mora bojevati za svoje življenjske pravice. Biti bi moralo opozorilo zlasti Avstriji, ki v vprašanju Južne Tirolske vedno spet poudarja svojo odločnost z opozorilom, da nezadovoljivo rešeno manjšinsko vprašanje bremeni odnose med prizadetima državama, pri svojih lastnih manjšinah pa teh negativnih momentov očitno neče videti s potrebno jasnostjo, kajti sicer bi morala uvideti, da tudi drobtinčarsko reševanje — in še to mimo prizadete manjšine — nekega dne prav tako lahko privede do dejanj obupa.

Mi takega razvoja nikakor ne želimo in ga dosledno odklanjamo že zaradi naših načelnih političnih koncepcij, ki temeljijo na politiki mirnega in sporazumnega reševanja. Toda tudi na Južnem Tirolskem najnovejša tragična zaostroitev položaja ni toliko plod politike manjšinskega vodstva, marveč v prvi vrsti posledica nepravilnih odnosov do manjšinskega vprašanja, ki se odražajo zlasti v tem, da se manjšino ne smatra za subjekt, temveč za objekt pogajanj na višji ravni. Vendar le prizadeta manjšina sama najbolje ve, kaj ji je v danih razmerah potrebno za obstoj in nadaljnji razvoj.

V Zürichu se bodo ponovno sestali predstavniki Avstrije in Italije, da skušajo približati svoja stališča glede Južne Tirolske. Teh razgovorov pa ne bo bromil le neuspešni potek nedavne pripravljane konference ekspertov obeh držav, marveč še mnogo bolj bodo bremenili zadnji dogodki v pokrajini južno od Brennerja, kjer je skupina pripadnikov manjšine po predhodnem obojestranskem razpisovanju nacionalističnih strasti »zgrabila potrpljenje« in segla po vsega obsojanja vrednih sredstvih politike sile. Upati je samo, da bo ta žalostna šola pristojnim činiteljem odprla oči, da bodo — pet minut pred dvajseto uro — končno le spoznali, kako je treba v današnjem času obravnavati in reševati narodnostna vprašanja!

Pred avstrijsko-italijanskimi pogajanjimi o Južni Tirolski:

Naraščajoča zaostroitev odnosov med obema narodoma je privedla do razmer, ki so zahtevale tudi že človeška življenja

Če voditelji — in samo voditelji naše duhovščine — nasprotujejo naši borbi, ta borba ni zaradi tega nič manj pravična. Po nauku Cerkve imamo tudi Južni Tirolci pravico upreti se zatiralcem našega etničnega značaja, kulture in našega svobodnega razvoja. Zvesti smo veri naših očetov in s tem zvesti Cerkvi. Vest nam nalaga, da ravnamo tako. Naš prvi udarec je moral biti oster; sledili mu bodo še drugi. Z borbo bomo prenehali le, ko bodo tudi nam priznali pravico do samoodločbe...

Tako je med drugim rečeno v letaku, s katerim so se »Južnotirolski borci za svobodo« pred dnevi obrnili na javnost s pozivom, naj podpira njihovo »osvobodilno vojno«. To se je zgodilo v dneh, ko je naraščanje zaostrovanje odnosov med obema narodoma na Južnem Tirolskem zahtevalo tudi že človeška življenja, v dneh, ko je izredni kongres južnotirolske ljudske stranke ugotovil, da so vsa dosedanja pogajanja med Avstrijo in Italijo ostala brez uspehov, zaradi česar naj bi Avstrija v primeru, da bo potekal brez uspeha tudi sedanjí sestanek avstrijske in italijanske delegacije v Zürichu, predloži vprašanje Južne Tirolske ponovno Glavni skupščini Združenih narodov.

Množiči se dinamični atentati zadnjih tednov so namreč povzročili ostre varnostne ukrepe italijanskih oblasti in se je pri tem zgodilo, da so italijanski vojaki ustrelili dva mlada južna Tirolca, ki so ju —

Sovjetski predsednik Hruščev napoveduje:

Še letos mirovna pogodba z Vzhodno Nemčijo

V Moskvi so imeli to sredo spominsko slavnost ob 20-letnici nemškega napada na Sovjetsko zvezo. Ob tej priložnosti so govorili predsednik sovjetske vlade Hruščev, sovjetski obrambni minister Malinovski in njegov namestnik Čujkov.

Vsi trije govorniki so precej ostro kritizirali zavlačevanje zahodnih držav pri pogajanjih za razorožitev, posebno obširno pa o vprašanju Nemčije. Tako je Hruščev ponovno zahteval, da je treba čim prej skleniti z Nemčijo mirovno pogodbo. Če pa svoječasni zahodni zavezniki tega ne bi hoteli — je dejal — potem bo Sovjetska zveza skupno z drugimi svobodoljubnimi državami konec leta 1961 podpisala posebno mirovno pogodbo z Vzhodno Nemčijo.

Besede, spregovorjene v Moskvi, so v svetovni javnosti naleteli na živahen odziv. Posebno v prestolnicah zahodnih velesil obširno komentirajo izjave treh sovjetskih predstavnikov, čeprav napoved posebne mirovne pogodbe z Vzhodno Nemčijo ne predstavlja nič novega. Vendar na Zahodu tokrat zelo resno jemljejo »grožnjo« z Vzhoda in govorijo celo že o delni mobilizaciji sil Atlantskega pakta, da bi tako poudarili odločnost zahodnih sil v vprašanju Berlina.

Nevihta povzročila ogromno škodo

Generacije ne pomnijo tako strahotne nevihte, kakor je v sredo popoldne divjala po širokih predelih naše zemlje. Namah se je grozeče stegnilo nebo, začelo je bliškati in gmeti, vsula se je kot jajca debela toča, pustošili pa so tudi silni dežni nalivi. Neurje je povzročilo škodo, ki gre v milijone šilingov, vsota, ki je do danes ni mogoče še preceniti.

Najbolj sta bila prizadeta okraja Št. Vid in Velikovec. V Velikovcu in okolici je neurje povzročilo nepregledno razdejanje. Z grozotnim žumenjem se je vsula gosta kot jajca debela toča in na neštetih strehah razbila strešno opeko in nešfeto okenskih

kakor je rečeno v uradnem poročilu — zatolili v neposredni bližini »prepovedanih objektov«. Podrobni vzroki, ki so privedli do teh dveh tragičnih primerov, sicer niso znani, vendar je italijanski desničarsko-ekstremistični tisk v tej zvezi zapisal, da je zdaj vsaj znano, v katerih krogih je treba iskati krivce zadnjih dinamičnih atentatov. Tirolska deželna vlada v Innsbrucku pa je južnotirolskemu vodstvu izrazila svoje sožalje in naročila, da na grob obeh ustreljenih položijo vence s trakovi v tirolskih barvah, medtem ko so v Innsbrucku izobesili žalne zastave.

Kljub vsej tragiki pa tukaj ne gre toliko za vprašanje krivde ali nedolžnosti obeh žrtev, kot mnogo bolj za dejstvo, da sta oba mlada južna Tirolca postala žrtev trenutnih razmer na Južnem Tirolskem, na katerih pa nosita odgovornost obe strani. Tako pri italijanski večini kot tudi pri nemško govoreči manjšini so na delu ekstremistični elementi, ki načrtno zaostrojuje odnose med obema narodoma. Doselej je v Avstriji veljalo, da so dinamični atentati v bociški pokrajini delo italijanskih nacionalistov, toda v teh dneh tudi v vodilnih dunajskih li-

stih beremo, da je »peščica južnih Tirolcev zgubila potrpljenje« in se zatekla k sredstvom, ki jih ni mogoče dovolj ostro obsoditi. Pa tudi na izrednem kongresu SVP je bilo slišati zelo ostre izjave, tako tudi na račun Avstrije, češ da še premalo odločno zastopa interese južnih Tirolcev. In značilno je, da je nekaj delegatov glasovalo proti resoluciji, s katero je kongres obsodil dinamične atentate, medtem ko se je le dobra polovica delegatov izrekla za resolucijo, katera vsebuje zahtevo »samo« po popolni avtonomiji za Južno Tirolsko, ostali pa so zahtevali — samoodločbo. Takaa zaostroitev razumljivo privede do ostrejših odgovorov tudi na nasprotni strani in tako se obe narodnostni skupini — namesto da bi iskali možnosti za medsebojno zblizanje — le še bolj odmikata in dajeja nove možnosti ekstremističnim elementom za njihovo škodljivo delovanje.

Ob takih razmerah se bosta avstrijska in italijanska delegacija ponovno vsedli za skupno mizo k pogajanjem, katerih začetek je napovedan za jutri v Zürichu. Ne na eni in ne na drugi strani ne prikrivajo, da stanje, ki trenutno vlada na Južnem Tirolskem, ni ravno vzpodbuden uvod v razgovore. Zato v obeh državah niso redki glasovi, ki menijo, da bi stvari morda več koristilo, če bi zunanja ministra Kreisky in Segni konferenco odložila in se raje sestala ob kaki drugi bolj ugodni priložnosti.

Predstavniki italijanske manjšine v Jugoslaviji:

Uživamo popolno enakopravnost v socialistični državi

Italijanska narodna skupnost uživa v Jugoslaviji popolno enakopravnost — je poudaril predsednik Italijanske unije za Istro in Reko Gino Gobbo na nedavni kulturno-prosvetni reviji Italijanske unije — uživamo vse narodnostne in ostale pravice v državi socializma, kjer ni in ne more biti nikakršne diskriminacije, kjer je vsak žovinizem nemogoče, kjer vsak državljan ne glede na narodnost lahko po svojih sposobnostih in po svojem delu doseže sleherni položaj in javnem življenju, v vseh službah, vseh uradih, podjetjih itd. Nadalje je Gobbo govoril o stikih med manjšino in njenim matičnim narodom v Italiji ter dejal, da bo Unija tudi v prihodnosti vložila vse napore, da bi bila meja čim bolj odprta, zblizanje in sodelovanje med obema državama in narodoma še bolj poglabljeno. Postati hočemo most — je zaključil svoja izvajanja — ki združuje in prispeva k politiki koeksistence.

Te besede je govoril v okviru velike štiridnevne kulturno-prosvetne manifestacije italijanske manjšine v Jugoslaviji. Na raznih revijah, razstavah, posvetovanjih in drugih oblikah dejavnosti je namreč sodelovalo okoli 1200 članov trinajstih italijanskih kulturnih krožkov ter kulturno-umetniških delavskih in dijaških društev, razen njih pa še kakih 500 učencev italijanskih osnovnih šol. Posamezne prireditve te revije si je ogledalo več tisoč ljudi iz vseh krajev Slovenske in Hrvaške Istre, prišli pa so mnogi tudi iz sosednjih pokrajin, da se spoznajo s kulturno-umetniško aktivnostjo Italijanov v Jugoslaviji.

Uspeh revije je presegel vsa pričakovanja in ponovno pokazal, kako široke možnosti udejstvovanja ima italijanska manjšina v Jugoslaviji, v državi, ki svojih političnih načel ne zastopa dosledno le v svetovni politiki, marveč načela resnične demokratije in enakopravnosti manifestira tudi v dejanjih, konkretno v odnosih do pripadnikov narodnih manjšin.

Letina je docela uničena, vode iz potokov pa so se razlile čez brežine.

Hudo so bile z nevihto prizadete tudi Libuče. V sled silnega naliva je stopila voda čez brežine potoka in preplavila vrte in druge kmetijske kulture ter vdrta v poslopja. Obrambne in reševalne akcije so se udeležile vse okoliške požarne brambne in vojaški pliberške garnizije. Delali so v pozne nočne ure. Pomožne ukrepe sta vodila okrajni glavar dr. Wagner iz Velikoveca in ing. Riedl od gradbenega urada koroške deželne vlade.

Včeraj je prizadete kraje obiskal deželni glavar Wedenig, da se je osebno pričel o škodi, ki jo je povzročila nevihta ter da se je v prizadetih krajih posvetoval s krajevnimi funkcionarji o nujnih pomožnih ukrepih.

šip. Več poslopij je nevihta popolnoma ali delno razkrila in objekte občutno poškodovala. Po nevihti je mesto izgledalo kot bi bilo bombardirano, do dvajset centimetrov visoko so bile ceste posute s točo, vsepovsod je ležala razbita opeka in drobci okenskega stekla. Neprecenljiva je škoda na poljskih kulturah, nevihta je poškodovala, lomila in trgala veje z dreves, ponekod je docela uničila lepo obetajočo sadno letino in pričakujoče poljske pridelke.

Ogromno škodo je nevihta povzročila tudi v dolini Krke. Vsa dolina je sličila zimski pokrajini, kajti centimetre visoko je debela toča pokrivala polja in travnike.

I. festival folklorne ob Vrbskem jezeru

z udeležbo folklornih skupin iz šestih držav

Od 15. do 18. junija je bil v Celovcu »I. festival folklorne ob Vrbskem jezeru«, ki so ga avstrijska radiotelevizija, kulturni urad Celovca in kulturni referat koroške deželne vlade priredili v sodelovanju z radiotelevizijskimi družbami Francije, Italije, Jugoslavije, Švice in Zahodne Nemčije. Vseh šest držav je bilo zastopanih s posebnimi folklornimi in kulturno-umetniškimi skupinami: iz Francije »Maitrise d' Enfants« iz Pariza, iz Italije pevski zbor »Giuseppe Tartini« iz Trsta, iz Jugoslavije folklorni sekstet »Radetić« iz Beograda in »Veseli planšarji« iz Ljubljane, iz Švice »Jodler-Club Zürich-Oerlikon«, iz Zahodne Nemčije »Schwarzwald-Trio Seitz« in »Hohner-Handharmonika-Orchester 1927« iz Trossingena ter iz Avstrije »Grenzlandchor« iz Podkloštra, ansambel narodnih plesov »Edelweiss« iz Celovca, »Engel-družina« iz Reutte na Tirolskem, ansambel narodnih plesov gradiščanskih Hrvatov iz Doljne Pulje ter ansambel narodnih plesov iz Loipersbacha na Gradiščanskem.

Da povemo kar za uvod: bil je to posebej začetek uresničevanja lepe in koristne zamisli, kateri iskreno želimo uspešen razvoj v bodoče, da bi postal folklorni festival ob Vrbskem jezeru stalna mednarodna revija, vsakoletno srečanje ljudi raznih narodnosti in različnih jezikov. Že prva taka prireditev je namreč pokazala, da je mirno in prijateljsko sožitje med narodi brez nadaljnega možno, da je odvisno le od dobre volje ljudi, ki se hočejo medsebojno spoznavati in se razumeti.

Vsak začetek je težak. Tako tudi letošnji festival folklorne razumljivo še ni mogel biti v vseh ozirih tak, kot bi si ga bilo želeli in kakršen gotovo bo, ko bo že zgrajen na izkušnjah in tradiciji. Predvsem je bilo splošno slišati, da je glavna prireditev v soboto zvečer, ki so se je udeležili tudi mnogi predstavniki dežele ter diplomatski in drugi zastopniki sodelujočih držav, ob vsej kvaliteti pestrega sporeda predolgo trajala. Mislimo, da bi festival samo pridobil na pomenu in privlačnosti, če bi v bodoče spored morda razdelili na dve samostojni prireditvi: na večer resne in na večer lahke ali vesele glasbe in pesmi. S tem bi se lahko izognili tudi nekaterim točkam še precej očitnim in zato ne ravno posrečnim »zamenjavam«, kot je bil zlasti nastop francoske skupine v drugem, »veselem« delu sporeda, ki bi po svoji visoki izraziti koncertni kvaliteti nujno spadal v drug okvir. Deloma pa velja to tudi za tržaški pevski zbor, pri katerem se je prav tako vsiljevalo načelno vprašanje o bistvu in pojmovanju folklorne.

Kljub takim začetniškim pomanjkljivostim pa lahko rečemo, da je bil prvi festival uspešen uvod v koristno udeleževanje. O kvalitetni ravni posameznih skupin je seveda zelo težko delati primerjave, ker ima vsak ansambel tako sam po sebi kakor tudi po izvajanih komadah nekaj svojstvenega in ravno to je tisto, kar je prireditvi v celoti dajalo bogato pestrost. Pa ne samo to: v tej svojstvenosti skupin se je odražala duša vsakega posameznega naroda, v njej je vsak narod v svojem jeziku govoril o sebi in svojem bitju. In v tem je bilo to srečanje treh narodnostnih družin — slovenske, romanske in germanske, ki so se srečale v deželi, katera je po svojem prebivalstvu različnih narodnosti in po svoji legi posebno poklicana, da služi zblizanju in razumevanju med narodi in državami. Spored sam je bil razdeljen na tri dele:

KULTURNE DROBTINE

Na letošnjem »Festivalu narodov« v Parizu, kjer se vsako leto srečajo razne kulturno-umetniške skupine iz številnih držav, je sodelovala tudi beograjska Opera. Svoj prvi nastop v Parizu je imela 19. junija, danes pa bo zaključila svoje gostovanje, za katero si je izbrala Musorgskega opero »Boris Godunov« in Prokofjevo opero »Poroka v samostanu«.

Mladina iz jeseniške občine je pred nedavnim zaključila svoj letni jubilejni X. festival, ki ga je organizirala v počastitev 20-letnice vstaje in rojstnega dne maršala Tita. V okviru festivala, ki je trajal cel mesec, je sodelovalo več kot 4000 mladih športnikov in nad 400 mladih kulturnikov. Za zaključek so najboljšim skupinam in posameznikom podelili okoli 50 zlatih, diplom in priznanj.

Od 26. do 29. junija bo v Milanu mednarodno tekmovanje tako imenovanih »Verdijevih glasov«, ki bo na eni strani prirejeno v počastitev slavne komponiste, na drugi strani pa bodo ob tej priložnosti izbrali mlade pevke in pevce, katerih glasovi so najbolj primerni za vloge v Verdijevih operah. V razsodišču bodo sodelovali znani glasbeniki, kritiki, glasbeni pedagogi in dirigenti, ki bodo izbrali najboljše pevke in pevce. Zmagovalec tekmovanja se bodo 29. junija v velikem koncertu predstavili javnosti.

Včeraj se je na Dunaju začel 4. kongres mednarodne družbe za glasbeno vzgojo in bo trajal do 28. 1. m. Na kongresu razpravljajo o programih za glasbeno vzgojo na akademijah, o izobrazbi glasbenih pedagogov in poklicnih glasbenikov ter o uporabi modernih učil v glasbenem pouku.

oficielni del je obsegal nagovore direktorja celovškega radia Goritschniga, generalnega direktorja avstrijskega radia Scheidla, celovškega župana Ausserwinklerja in deželnega glavarja Wedeniga, v drugem delu so posamezne skupine nastopale z bolj resnimi komadi, tretji del pa je bil namenjen veselim in zabavnim melodijam ter narodnim plesom, medtem ko je glasbeni okvir festivala prispevala vojaška godba koroške brigade.

Ne bomo tukaj na široko govorili o vsaki posamezni skupini, še manj skušali ocenjevati, katera je bila boljša, ker tega namena tudi prireditelj sama na sebi ni imela: vsaka skupina je pokazala nekaj lepega, vsaka zase je bila dobra. Predvsem pa nočemo biti pristranski, kajti vsi so se trudili prispevati k celoti svoje najboljši in so bili zato tudi deležni primernega priznanja s strani občinstva, ki je napolnilo veliko velesejsko dvorano. Vendar pa bi, ravno po sprejemu pri publiku sodeč, lahko ugotovili, da sta bila posebno navdušeno sprejeta ansambel iz osrednje Jugoslavije — »Veseli planšarji« iz Ljubljane

Mestno gledališče v Celovcu

zaključuje zimsko sezono 1960/61

V nedeljo bo celovško Mestno gledališče zaključilo svojo zimsko sezono 1960/61. Zaključilo jo bo celo s premiero — namreč z opereto »Knez Monterosso«, medtem ko je za danes zvečer pripravilo gostovanje ansambla iz Reinhartovega seminarja na Dunaju. Za poletne tedne ima kakor lani predvidene predstave v okviru »Komornega gledališča« v Domu glasbe, meseca septembra pa se bo v Mestnem gledališču že spet začela nova sezona — 1961/62.

Ob zaključku sezone bo vsekakor zanimivo, če pogledamo malo nazaj in ugotovimo, kaj je gledališče delalo v teh mesecih. Skupno je imelo v tej sezoni, ko je obhajalo 50-letni jubilej svojega obstoja, okoli 340 predstav. Uprizorilo je 7 oper, 9 operet, 11 dramskih del in 5 komadov v »Komornem gledališču«; od tega je bilo 15 krstnih predstav za Koroško. Izvedlo pa je tudi vrsto gostovanj v Beljaku, Spitalu, Wolfsbergu, Ferndorfu, Feldkirchenu, Badgasteinu, Hofgasteinu, Velikovcu in Judenburgu na Štajerskem.

To je vsekakor uspešna bilanca, posebno za ustanovo, ki se mora boriti z velikimi finančnimi težavami. Kajti tudi pri gledališču ni vse zlato, kar se sveti. Nasprotno: celovško gledališče močno boleha, ne samo, ker si vsled pomanjkanja denarnih sredstev ne more dobiti potrebnih umetnikov, marveč še posebno zaradi zastarelosti posloj in naprav, ki se skoraj vse že ponašajo s 50-letnim »jubilejem«. Potrebna bi bila temeljita obnova, vendar si na pristojnih mestih še niso na jasnem, kdo bo kaj plačal.

Celovško gledališče pa ima še eno bolezen: pomanjkanje zanimanja med prebivalstvom in je intendant Otto Hans Böhm na zadnji tiskovni konferenci čisto pravilno ugotovil, da je treba ljubezen do gledališča dokazati, ne pa o njej samo govoriti. Vodstvo gledališča si skuša pomagati s tem, da je uvedlo razne oblike abonmentov, to je stalnih obiskovalcev gledaliških predstav, ki imajo posebne ugodnosti tako pri ceni kakor tudi pri izbiri stalnega gledališkega dneva. Mestni abonma obsega 25 predstav tekom ene sezone, medtem ko je za podeželjski abonma predvidenih 12 predstav. Poleg tega uživajo posebne ugodnosti »mladi prijatelji gledališča«, za šolsko mladino so zaključne predstave v okviru »Gledališča mladine«, nadalje obstoje možnosti za abonente-učitelje in in še za vojsko veljajo močno nižane vstopnine. Torej se vodstvo celovškega Mestnega gledališča resno trudi, da bi med prebivalstvom zbudilo ljubezen in povezanost z gledališčem; trudi se s tem, da nudi ljudem vse mogoče olajšave in ugodnosti, trudi pa se predvsem z dobrimi predstavami in pestro izbirno komadov.

in folklorni sekstet »Radetić« iz Beograda s svojima pevskima solistima Danico Obranić in Aleksandrom Sarijevskim ter Tihomir Paunovićem, ki je mojstrsko igral na frulo, star pastirski instrument. Nedvomno je nastop teh dveh skupin žel največje priznanje ravno zaradi tega, ker je bila to folklor in pravem pomenu besede, brez vsake izumetničenosti, kakršna je na primer obe nemški plesni skupini vidno ločila od plesnega ansambela gradiščanskih Hrvatov. Za pariško skupino in tržaški pevski zbor smo že zapisali, da bi imel njun nastop — tako po izbiri sporeda kakor tudi po zunanji sliki (slavnostne črne obleke in dirigent v fraku!) — veliko večji uspeh na izraziti koncertni prireditvi. Skupine iz Tirolske, Švice in Nemčije so znane zlasti iz radiooddaj in o njih ni treba posebej govoriti. Če ob koncu omenimo še pevski zbor iz Veselim planšarjem — spored žal ni bil le »priprojen«, marveč so morali nastopati tudi brez svojih pevskih solistov.

Tako pa je popolnoma manjkala slovenska pesem, ki je hkrati pesem drugega naroda Koroške, torej dežele, ki velja za domovino pesmi in petja. Zato nam naj nihče ne zameri, če ugotovimo, da bi sodelovanje obeh narodov dežele-gostiteljice dalo le pečat resničnosti in iskrenosti v dneh festivala folklorne poudarjenim besedam o medsebojnem razumevanju in spoštovanju ter sožitju med narodi!

Objava slovenske gimnazije

Sprejemni izpiti za prvi razred in tudi za višje razrede na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence so v soboto, dne 8. julija 1961, to je prvi dan velikih počitnic.

Izpit za prvi razred obsega slovenščino, nemščino in računstvo v obsegu četrte šolske stopnje ljudske šole.

Prijave za sprejemni izpit so lahko ustne v pisarni šole, Lerchenfeldgasse 22, II. nadstropje, vsak dan od 14. do 18. ure ali pa pismene do 1. julija 1961. Pismene prijave je treba kolkovati s 6 šil. Prijavi pa je treba priložiti rojstni list in dokument avstrijskega državljanstva. Šola, katero učenec ali učenka sedaj obiskuje, naj pošlje opis učenca (Schülerbeschreibung) neposredno na ravnateljstvo Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence, Celovec — Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22.

Na dan izpita mora učenec predložiti zadnje spričevalo, katero bo dobil 7. julija 1961. (S seboj naj prinese tudi copate.)

Glede izpitov za višje razrede pa dobite podrobna pojasnila v šolski pisarni vsak dan popoldne.

Ravnateljstvo

IX. ljubljanski festival:

Revija jugoslovanske opere

Kakor smo v našem listu že poročali, bo v času od 1. do 12. julija v ljubljanskih Križankah tradicionalni Ljubljanski festival, tokrat že deveti po vrsti. Medtem ko je bil lanski festival posvečen baletni umetnosti, bo letos prirejen kot revija jugoslovanske opere. Sodelovali bodo operni ansambli iz vseh jugoslovanskih republik, na sporedu pa so naslednja operna dela:

- GORSKI VIJENAC (beograjska Opera),
- EKVINOVIJ (ljubljska Opera),
- DESETI BRAT (mariborska Opera),
- KNEZ IVO OD SEMBERIJE (novosadska Opera),
- VERONIKA DESENIŠKA (osiješka Opera),
- ERO (reška Opera),
- ENAINŠTIRIDESETO (sarajevska Opera).

Za festivalne prireditve vlada veliko zanimanje, zato je priporočljivo, da se vstopnice vnaprej rezervirajo. Hkrati pa tudi opozarjamo, da ob nedeljah ni predstav.

Revija pevskih zborov Slovenije v Mariboru:

Manifestacija velikega napredka slovenskega zborovskega petja

ob dvajsetletnici vstaje slovenskega naroda

Maribor je bil preteklo nedeljo središče edinstveno lepe manifestacije slovenskega zborovskega petja. Izmed 261 kvalitetnih zborov Slovenije, ki združujejo blizu 10.000 pevk in pevcev, se je po številnih koncertih in revijah tekom zime in pomladi zbralo v Unionski dvorani 13 najboljših zborov. V skrbno izbranim in pripravljenem zaporedju so zbori iz bogate zakladnice slovenske vokalne glasbe čudovito lepo zapeli 38 narodnih, umetnih in partizanskih pesmi. Uvod v revijo pa so dali združena mešana zbor »Slovan« in »Slovenec« iz Trsta ter naš pevski zbor »Vrbsko jezero«, ki je pod vodstvom Hanzija Aichholzerja toplo pozdravljen zapel pesmi »Mojce«, »Slovo« in »Jube, pojdemo v škofčce«.

Po tem vodu so se pred do zadnjega kotička zasedeno dvorano pričeli vrstiti pevski zbori iz Kopra, Kranja, Ljutomeru, Ptuj, Celja, Ljubljane in Maribora. Vsak od zborov, med njimi tudi taki, ki so šteli po 70 in več pevcev, je odpel svoj spored umetniško dovršeno in srčno doživeto. Peli so skladbe Mirka, Ščeka, Srebotnjaka, Simonitića, Gobca, Liparja, Arničarja, Kuharja, Preglja, Tomca, Bučarja, Gotovca, Pahorja, Mokranjca in drugih. Od pesmi do pesmi sta se spored in burno aplavdiranje poslušalcev stopnjevala in dosegla pri zahtevnih pesmih, kakor so to »Podgorski mornarji«, »Bori«, »Rimske napitnice« itd. svoje viške. Revija ni imela značaja tekmovanja in bi ga tudi ne mogla imeti, kajti vsak zbor je izvajal svoj spored tako doživeto in precizno, da bi le redko kateri glasbeni kritik bil v stanju določiti, kateri zbor je bil najboljši.

Mariborska revija pevskih zborov je bila pomemben mejnik v razvoju slovenskega zborovskega petja. Prireditelja Svet Svobod in prosvetnih društev Slovenije in njegov okrajni svet Maribor sta s pripravami in z revijo samo opravila sila pomembno in hvaležno delo. Revija je pokazala, da se amaterstvo v slovenskem zborovskem petju v zadnjih letih uspešno otresa čitalniške dobe in da se v njem vsebolj uveljavlja širina ne le v okviru jugoslovanske temveč že mednarodne vokalne glasbene umetnosti. V tem razvoju pa vidno naraščata veljavnost in ugled slovenske zborovske pesmi v svetu. Slovenska zborovska pesem postaja vedno bolj pojem vokalne glasbene umetnosti. Po mariborski reviji pevskih zborov Slovenije in po predhodnem Mladinskem pevskem festivalu v Celju izgleda, da bo v razvoju zborovskega petja Slovenija lahko postala mednarodno središče amaterskega zborovskega petja. To pa ne bi bilo le zadoščenje tisočim neumornih slovenskih skladateljcev, zborovodij in pevcev, temveč tudi upravičeno zaslužno priznanje.

Ponovitev dijaškega pevskega koncerta

Na zelo uspelem pevskem koncertu dijakov Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence v Celovcu dne 4. junija 1961 mnogim ni bil mogoč obisk prireditve, ker tudi velika dvorana Doma glasbe ni mogla sprejeti vseh, ki so želeli biti deležni lepega umetniškega užitka, katerega je sipala v dvorano iz mladih grl nadebudna srednješolska mladina.

Zaradi tega bodo dijaki koncert ponovili naslednji dve nedelji:

dne 25. junija 1961, ob 17.30 uri v kino dvorani na Bistrici v Rožu,

dne 2. julija 1961, ob 15.00 uri v farni dvorani v Škocijanu ob Klopinskem jezeru.

S tema koncertoma bodo imeli na podeželju mnogi ljubitelji lepega petja in prijatelji dijakov na slovenski srednji šoli priložnost, da se bodo lahko sami prepričali o kvalitetni pevski višini mladega zbora in tudi, da temu področju vzgoje posvečajo v šoli hvalevredno pozornost, kajti: Kdor ljubi lepo petje, ljubi in goji vse lepo in dobro tudi v sebi in sočloveku!

Vsi prisrčno vabljeni!

RAZNE VESTI

Pri silni nevihti, ki je divjalo v sredo popoldne je tudi strela udarila in užgala poslopje. Tako je bilo v Št. Jakobu v Rožu, ko je blisk treščil v stransko poslopje, lastnino rentnika Franca Štinglerja. Ogenj je objekt popolnoma uničil, zgorelo pa je tudi več kmetijskih strojev in cenijo požarno škodo na okoli 55.000 šilingov, ki je baje le za polovico krita z zavarovalnino.

V teh dneh so se sestali v Celovcu k važnemu posvetovanju vsi poslovodje obrtnih sekcij vseh avstrijskih trgovinskih zbornic. Zasedanje je bilo pod predsedstvom dr. Schicka od sindikata avstrijske obrtne sekcije. Najvažnejše vprašanje razgovorov je bilo, kako zagotoviti obrtniški naraščaj ter način, kako mu posredovati ustrezno in primerno poklicno izobrazbo. Pod naslovom „Kaj hočeš postati?“ bo avstrijsko obrtništvo izdalo informativno broščuro za mladino. Za poklicno vzgojo mladine za obrtne poklice so temeljito obravnavali gotove sodobne smernice, kakor tudi o načinah nadaljnje izobrazbe obrtniških pomočnikov do mojstrske usposobljenosti.

Letošnje letovanje otrok na Jadranu

Letošnje počitniško letovanje slovensko govorečih otrok iz Koroške je določeno v 2 skupinah in sicer bo prva skupina na letovanju v času **od 12. julija do 2. avgusta**, druga skupina pa v času **od 4. do 25. avgusta**. Otroci bodo kakor lani letovali v Savudriji.

Starši, ki želijo svoje otroke poslati na letovanje, naj vložijo za sprejem pismeno prošnjo s priporočilom **krajevne slovenske prosvetne ali združne organizacije**. Za letovanje pridejo v pošte otroci v starosti od 9 do 14 let, pri čemer imajo prednost otroci, ki še niso bili na letovanju. Prošnji s priporočilom je treba istočasno priložiti še naslednje podatke: ime, poklic in naslov staršev; če je otrok že kdaj bil na letovanju in kolikokrat.

Poleg tega je treba prošnji priložiti **osebno izkaznico otroka s sliko**. Veljavna je samo izkaznica (Personalausweis), ki jo izstavi okrajno glavarstvo. Za otroke z osebni izkaznicami je potrebna tudi izjava (v nemščini) očeta oz. zakonitega zastopnika, da se strinja s potovanjem otroka v inozemstvo. Najbolj priporočljivo pa je, da starši oskrbijo za otroka potni list. Prošnji mora biti nadalje priloženo tudi **zdravniško spričevalo**, iz katerega mora biti razvidno, da je za otroka letovanje ob morju priporočljivo ter **režijski prispevek v znesku 150 šilingov**.

Termin za vlaganje prijavnih prošenj je določen do 30. junija 1961. Na znanje bomo vzeli le prošnje, katerim bodo priloženi vsi zgoraj navedeni podatki, otrokova osebna izkaznica ali potni list, zdravniško spričevalo in znesek 150 šilingov.

V prošnji starši tudi lahko navedejo željo, s katero skupino bi radi poslali svoje otroke na letovanje. Ta želja bo po možnosti upoštevana.

Starše, katerih otroci bodo sprejeti na letovanje, bomo po končanem prijavnem roku pismeno obvestili ter jim sporočili nadaljnja navodila.

Ne zamudite prijavnega roka ter pravočasno pošljite prošnje ter hkrati vse navedene dokumente na naslov: Zveza slovenskih organizacij, Celovec — Klagenfurt, Gasometergasse 10.

„Veseli planšarji“ ob Baškem jezeru

Ob Baškem jezeru, kjer je kot ob vseh koroških jezerih tujskoprometna sezona že v polnem teku, so imeli zadnje nedeljo domačini in mnogi tuji lepo družabno in zabavno popoldne, ko je na posredovanje Slovenske prosvetne zveze in krajevnega prosvetnega društva „Jepa“ pri Pušniku v Ločah gostoval znani ansambel „Veseli planšarji“ iz Ljubljane. Za pretežni del domačinov ta skupina ni bila več tuja, saj so jo že pogosto slišali v radiu in tudi na Slovenskem plesu v Celovcu, zato pa je bila pravo presenečenje za mnoge tujce, ki preživljajo svoj dopust v krajih ob idiličnem Baškem jezeru; toda eni kot drugi so z odprtim srcem sprejeli goste iz Slovenije in z enakim navdušenjem prisluhnili njihovim lepim melodijam.

Pa kaj bi se temu čudili: to je skupina, ki je enako izvežbana v podajanju narodnih motivov in modernih komadov. Zato je tudi razumljivo, da je bilo popoldne mnogo prekrafko in so melodije „Veselih planšarjev“ odmevale še dolgo v noč ter privabliale vedno nove obiskovalce, ki v svojem navdušenju nikakor niso skoparili z burnim aplavdiranjem. In tudi to je jasno, da so se ob zvokih godbe mnogi pari vrteli v veselem plesu.

Splah je bilo veselo razpoloženo vse, ne glede na starost, ne glede na jezik, ki ga govori eden in drugi. In tudi številni tuji, zlasti iz raznih krajev Nemčije, so se znašli v harmonični skupnosti z domačini. Tako je tudi ta prireditel pokazala, da je sožitje med narodi brez nadaljnega možno, če so ljudje pripravljeni, da pustijo ob strani stvari, ki bi jih morda ločile, in se omejijo le na tisto, kar zbližuje in združuje, kar gradi mostove od človeka do človeka, od naroda do naroda.

Pri Pušniku v Ločah je bilo to na prireditvi zadnje nedelje demonstrirano le v majhnem merilu. Toda tudi majhni kamni lahko mnogo koristijo pri gradnji mostov, tudi srečanje v ožjem okviru lahko veliko pomagajo pri navezovanju prijateljskih stikov med ljudmi različnih jezikov. Predvsem pa drži, da kultura in umetnost ne poznata meja, marveč segata od srca do srca in združujeta v medsebojnem razumevanju vse, ki imajo dobre namene. To je pokazalo tudi gostovanje „Veselih planšarjev“ ob Baškem jezeru!

Avtobusne zveze med Koroško in Slovenijo

(Izvoleček iz voznega reda)

Vrba — Celovec — Bled

Avstrijski poštni avtobus, v torkih in petkih: odhod iz Vrbe 7.00, iz Celovca 8.00, z Ljubelja 9.50 — prihod na Bled 11.45. Odhod v torkih in petkih z Bleda: 17.00, z Ljubelja 19.15, iz Celovca 20.30, prihod v Vrbo 21.10.

SAP Turistično biro Ljubljana v sredah in nedeljah: odhod z Bleda 11.40, z Ljubelja 13.55, prihod v Celovec 15.00. Odhod iz Celovca 16.00, Ljubelja 17.35, prihod na Bled 19.50. Avtobusi avstrijske pošte obratujejo od 20. junija do 15. septembra, avtobusi SAP pa od 4. junija do 27. septembra.

Celovec — Ljubelj — Ljubljana

Odhod iz Celovca v sredah ob 8.00, prihod v Ljubljano 11.30 (avtobus avstrijske pošte); v četrkih odhod iz Celovca 16.00, prihod v Ljubljano 19.40 (SAP); v četrkih odhod iz Ljubljane 11.45, prihod v Celovec 14.55 (SAP); v sredah odhod iz Ljubljane 17.00, prihod v Celovec 20.25 (avtobus avstrijske pošte).

Beljak — Celovec — Ljubljana — Portorož

Odhod iz Portoroža (samo v ponedeljkih) 4.05, odhod od državne meje Jezersko 9.40, prihod v Celovec 11.10, prihod v Beljak 12.00. Odhod iz Beljaka (samo v ponedeljkih)

15.00, odhod od državne meje Jezersko 18.45, prihod v Portorož 22.55 (Vozi podjetje Slavnik Koper).

Celovec — Maribor — Rogaska Slatina

Odhod iz Celovca vsako sredo 12.30, odhod državna meja Holmec 14.10, iz Maribora 16.30, prihod v Rogaska Slatina 17.50; odhod iz Rogaska Slatine vsako sredo 6.00, odhod iz Maribora 7.30, državna meja Holmec 10.20, prihod v Celovec 11.35. (Vozi avtobusni promet Maribor in obratuje od 28. junija do 6. septembra.

Beljak — Koren — Rijeka

Odhod iz Beljaka (samo ob nedeljah) 13.00, s Korena 14.10, iz Ljubljane 17.15, prihod v Rijeko 19.55; odhod iz Rijeke v petkih 12.20, prihod v Ljubljano 15.00, odhod iz Ljubljane v sobotah 7.30, s Korena 10.35, prihod v Beljak 11.15. (Vozi SAP Turist Biro Ljubljana in obratuje od 17. junija do 16. septembra).

Šmarjeta

V soboto popoldne je nenadoma zadivjalo kratka nevihta nad našimi hribi. Vril se je močan dež, nekajkrat je zablislilo in kakih tri ali štirikrat gromko zagrmelo.

Nihče ne bi pričakoval, da se je sredi popoldneva pokadilo iz gospodarskega poslopja Štefanove kmetije v Šmarjeti. Kmalu so ljudje zapazili, da gori pri Štefanu. V poslopje je udarila strela. Bližnji sosede so takoj tekli na pomoč, Jurjev Zep, ki je ob nevarnostih že večkrat izkazal svojo pripravljenost, pa je nemudoma štartal svoj avtomobil in drvel v Libuč, da je o ognju obvestil požarno brigado. V skoraj neverjetno kratkem času je že brnel avtobus libuške požarne brambe po šmarjetski dolinici in se vzpenjal na kraj požara. To je bilo mogoče tudi le samo zaradi tega, ker so na Šmarjeto zgradili ustrezno dovozno pot, kar je brez dvoma tudi velika zasluga libuškega občinskega odbora pod vodstvom prizadevnega župana Kristana.

Iz Libuč, sedeža požarne brambe, v Šmarjeto je precej daleč. Zato gospodarskega poslopja in stanovanjske hiše niso mogli več rešiti, streha je bila namreč iz

Izlet na Obir!

Zveza koroških partizanov priredi v nedeljo, dne 2. julija 1961, izlet na Obir

Srečanje na Obirju ob 12.00 uri, izhodišče pa bo iz Železne Kaple, Obirske, Rebrce, Galicije in Sele-Šajde.

Na vrhu bo predsednik Zveze koroških partizanov spregovoril o zgodovini Obirja v času narodnoosvobodilne borbe.

ZKP je hkrati povabila na izlet tudi pevski zbor „France Pastek-Lenart“ iz Železne Kaple in Št. Vida v Podjuni, kakor tudi organizaciji Slovensko planinsko društvo in Zveza slovenske mladine. Vse člane in druge ljubitelje planin srčno vabimo na lepi izlet!

Glavni odbor

Ugodnost za delavce z manjšimi plačami

Pokojninska zavarovalnica za delavce — zunanji urad Celovec — sporoča, da morejo zavarovani delavci, ki mesečno ne zaslužijo več kakor 680 šilingov, pod gotovimi pogoji prejemanj starostno rento, če so bili ob roku dosežene starostne dobe še zaposleni in sicer velja to pred naslednjim prvim v mesecu.

Ta zakonita odredba zadeva v prvi vrsti hišne oskrbnike, ki se jim ni treba več bati, da bi zapadli svoja službena stanovanja, če zaprosijo za starostno rento.

Počastitev starih rentnikov

Pokojninska zavarovalnica za delavce — deželni urad Graz — sporoča, da se je ob priložnosti 90. obletnice življenja spomnila in počastila naslednje rentnike: Frančiško Skarbina, Loče pri Baškem jezeru, Alojzijo Allmaier, Radnja vas na Zilji in Janeza Kazianka, Rikarja vas — Hrast na Zilji. Ob visokem življenjskem jubileju jim je zavarovalnica pismeno čestitala ter jim poslala častna darila.

škodljiv, stene pa iz lesenih brun. Gasilec pa je uspelo, da so rešili stransko bajto, da bo imela osirotela družina streho vsaj za najhujšo silo. Ob tej priložnosti se je spet izkazalo, kako koristne so poti tudi v hribovite kraje ter tudi, da je pri hiši močan rezervoar vode.

V zadnjih letih je v teh hribovskih vaseh že nekajkrat udarila strela in povzročila požarno škodo. Treba bo le misliti na naravno zaščiten strelvodov, kajti preudaren kmet v tej okolici je večkrat dejal, da se počuti v primerih hude nevihte, če je tudi daleč z doma, brez posebnih skrbi, odkar ima postavljen strelvod.

Djekše

Pri kmetu Florijanu Kitzu na Djekšah je minulo nedeljo pogorelo gospodarsko poslopje. Razen poslopja je ogenj uničil tudi več kmetijskih strojev in zaloge krme. Gasilci sta v najkrajšem času prihiteli domača požarna bramba in požarna bramba iz Velikovca. Kljub napornemu delu gasilec ni uspelo rešiti gospodarskega poslopja, kljub pomanjkanju vode pa so le mogli še obvarovati stanovanjsko poslopje in stranske zgradbe. Požarno škodo cenijo na okoli 250.000 šilingov.

„Minimundus“ spet odprt

Od jutri dalje bo „Minimundus“ — svet v malem na Vrbskem jezeru spet odprt in dostopen za obiskovalce. Zanimiv prikaz modelov v miniaturi iz mnogih krajev sveta je predvsem delo tehniških strokovnih šol in učnih delavnic na Koroškem. Že takrat, ko so „Svet v malem“ še gradili, so

prihajali mnogi tu- in inozemski gostje, da so si ogledali pestre in poučne zanimivosti, ki v malem predočujejo veliki svet. Lani je „Minimundus“ obiskalo okoli 70.000 gostov, letos pa pričakujejo, da bo lanskega števila udeležencev preseženo.

W. FAULKNER:

Daleč in blizu

Na obronku malega mesta, ležečega nekoliko oddaljeno od železnice je stala majhna hiša iz belo pobarvanih desk, pozaljšana z živo-zelenimi oknicami. Na eni strani hiše se je razprostiral vrt, lično razdeljen na gredice, na katerih je rasla različna zelenjava, in pa uta, po kateri se je prepletala vinska trta, ki je dajala pozno v avgustu sočno grozdje. Pred hišo so stali trije kostanj, ki so jo s svojo gosto in mogočno senco varovali pred poletno vročino; na drugi strani pa je bila greda pisanih cvetic. Ves prostor je dajal vtis čistote, uredenosti in preprostega udobja.

Vsak dan, nekaj minut čez drugo uro popoldne, je vozil tod mimo motorni vlak, ki je vzdrževal zvezo med bližnjimi mesti. Po kratkem postanku v sosednjem trgu je začel v tem trenutku zopet večati svojo hitrost, vendar še ni dosegel največje brzine. Nenadoma se je pojavil na obzoru, zdrsel mimo hišice s hrupnim neenakomernim brnenjem motorja, vztrajno in nezmotljivo udarjajoč s težkimi kolesi ob jeklene tračnice in zopet izginil v daljavi. Za trenutek si lahko po težkih, piskajočih oblakih pare, ki so jo v kratkih presledkih izpuhtevale izpušne cevi, slišal drvečo pošast, končno pa ni bilo slišati ničesar več razen zmerne udarjanja koles, ki se je oddaljevalo v uspavajočo tišino popoldneva.

Ko se je bližal tej hiši, je strojevodja vsak dan — že več kot 20 let — zapiskal na piščal, in vsak dan se je, kakor hitro je zaslislala ta znak, pokazala na verandi hiše ženska in mu pomahala. V začetku je imela s seboj majhnega otroka, ki se je držal nje-nega krila, sedaj pa je ta otrok zrasel v zrelo dekle in vsak dan je tudi ona prihajala z materjo na verando in mu pomahala.

Strojevodja se je postaral in osivel. Desettisočkrat je vozil prek dežele svoj veliki vlak, naložen s težo ljudi. Njegovi lastni otroci so zrasi in se poročili, on sam pa je trikrat na progi pred seboj videl strašno uničenje NESREČE; bliskovito kot topovska kroglja se je vlak približeval nejasni točki, ki je bila enkrat lahek izletniški koleselj poln otrok, cele vrste malih ljubkih obrazov, drugič odslužen avtobus, ki je obstal na progi, natičen s olesenimi postavami od strahu paraliziranih ljudi in tretjič orjaški potepuh, ki je koračil po progi, a je bil preveč star in gluhi, da bi slišal svarilni pisk in je stroj kot zavesa prikrikl njegovo podobo — vse te ljudi je videl in jih poznal.

Spoznal je vso žalost in veselje, nevtrnosti in težave, ki jih tak človek lahko spozna; med svojim zvestim službovanjem je postal utrujen in otopel, in sedaj, ko se je postaral, je bil izžolan v zvestobi, pogumu in ponižnosti, vrlinah, ki so spremljale njegovo delo; navdajala ga je veličastnost in modrost, ki jo imajo taki mošje.

Toda prav nič ni važno, kakšne nevarnosti in tragedije je doživel, podoba male hišice in ženske, ki sta mu sproščeno mahali, se je globoko vtisnila v njegov spomin kot nekaj čudovitega in nepozabnega, nekaj, kar je

daleč proč od vsega spreminjanja in uničevanja, nekaj kar bo ostalo za vedno isto, naj se zgodi karkoli, naj nesreča, bolezen ali pa nenadna smrt pretrgajo železne navade njegovega življenja.

Pogled na malo hišico in ti dve ženi je nudil največjo srečo, ki jo je sploh okusil. Videl ju je v tisoč različnih dnevih, sto različnih vremenih. Videl ju je v mrzli slabotni svetlobi zimske sivine, ki je kot pepel pokrivala rjavo in zmržnjeno zemljo in videl ju je zopet v zelenem čaru aprila.

Do njiju in do male hiše, v kateri sta živeli, je čutil tako nežnost, kot jo čuti lahko le oče do svojih otrok; in končno je bila podoba njunih postav tako globoko vtisnjena v njegovo srce, da je čutil, da ju popolnoma pozna, do vsake ure in minute dneva, in odločil se je, da bo nekega dne, ko bo potekla njegova službena doba, šel in ju poiskal ter končno govoril z njima, katerih življenji sta bili tako tesno prepleteni z njegovim lastnim.

Ta dan je napačil. Strojevodja je na ko-

Večer ob Dravi

Mesec se skrila za meglo
in težka tišina
v nižave je legla.

Le Drava buta ob breg...

In nežne meglice
se vzpenjajo, spajajo —
s sivo praznoto obdajajo
temno donečo dolino.

U. Dobnik

ANDRZEJ RUMJAN:

Življenje je romanca

Nekega dne sem srečal gospoda Jerzja, kolega iz pisarne.

— Tako rad bi doživel kakšno pustolovščino! je vzdihnil. — Kakšen nevsakdanji doživljaj, ki bi bil na meji norosti, drugič moj gospod Norost, kombinirana s pustolovščino, zveni zares najbolj privlačno in to si najbolj želim.

— Razumem, sem dejal in zaustavil neki taksij. Sedla sva v avto.

— Dvakrat okoli Trga treh križev! sem ukazal šoferju.

— Trikrat! je popravil gospod Jerzy z iskrico norosti v očeh.

Že pri prvem krogu se nama je nasmehnila sreča v podobi vitke črnolaski. Na vprašanje, če smemo gospodično nekoliko popeljati, je odgovorila:

— Jaz nisem ena od takšnih!

Potolažili smo jo, da s takšnimi ni mogoče doživeti prave pustolovščine. Posadila sva jo na sredo med naju. Sedla je z dostojanstvenostjo, ki je pričala o njeni dobri vzgoji.

— Kam? je vprašala. — V Vaver ali Pir?

Njeno poznavanje geografije je na naju naredilo močen vtis. Niti jaz niti gospod Jerzy ne padava na kolena pred ženami. Toda sram naju je bilo priznati, da niti v Vavru niti o Piru nisva vedela kaj določnejšega. Bolje rečeno, ne slišala sva. Zato sva ji prepuščala, naj izbere sama. Odločila se je za Vaver.

Med vožnjo sva se oba v najino neznaniko zaljubila do blaznosti. Tudi šofer, kar se je videlo po nekaj njegovih mislih o dekletu, je bil pod njenim vplivom. Ko smo prispeli do Grahova, je gospod Jerzy zaprosil za njeno roko. Rekla je nekaj, kar je smrtno ranilo najini občutljivi srca: bila je omožena. Iz težav naju je spravil šofer, ki je kot komandant ladje, t. j. taksija, Boženo (tako ji je bilo ime) ločil. Stroški ločitve niti niso bili tako visoki, razen tega ni gospod Jerzy v svoji sreči niti pomislil na denar.

V takšnem položaju ni bilo težko, da sta se dve srečni bitji nerazdružljivo povezali

z zakonom. To je zopet uredil šofer kot kapetan taksija. Zahteval je še manj, kot za ločitev. Jaz sem bil nemo prič, čeprav me je bolelo srce: smehljaj sem se mladoporočencema vse od Grahova do Vavra.

Priznavam: kolikor bolj sem spoznaval Boženo, toliko bolj sem zavidal srečnemu soprogu, ki je v Vavru odšel s svojo soprogo sam na daljši sprehod po okolici.

Toda življenje teče dalje.

Čez nekaj deset minut sem ugotovil, da novi zakon vendarle ni srečno sklenjen. Ona si je želela višnjevca, on pa je bil abstinent. Oba sta bila nesrečna. Na srečo ni človek v dvajsetem stoletju več suženj predsodkov. Šofer in kapetan taksija ju je po že običajeni tarifi zopet ločil. Božeta je bila zopet svobodna. Da bi ne uničil vizije sreče, ki se mi je prikazovala pred očmi, sem jo zaprosil za roko. Izrazila je svoj pristanek. Šofer kot kapetan taksija nama proti plačilu že znane takse pri sklepanju zakonske zveze ni delal težav. Začeli so se najbolj srečni trenutki mojega življenja.

Toda po nekaj minutah je Božena — kapriciozna kot vse plemenite ženske — sklenila, da ne bo večno moja sužnja in je zahtevala ločitev. Razum je premagal mojo bolečino. Še posebno, ker je gospod Jerzy po daljšem razmišljanju prišel do sklepa, da ne more živeti brez Božene in da je bila njuna ločitev velika neumnost. Odpustil ji je vse, kar se je zgodilo, in ponovno stopil v zakonsko zvezo z njo. Ponovno sem jima bil prič in prvi prijatelj.

Priznavam, da je podoba mlade zakonske sreče vplivala name zelo talažljivo in da mi je znatno manjšala bolečino. Ko sem se iztrgal iz bolečine, sem opazil, da je Božena že pet minut sama s šoferjem v taksiju. Že sem jo hotel kot bivši soprog in prijatelj njenega sedanjega soproga poprositi za pojasnilo, kakšnega značaja je njeno poznanstvo s šoferjem, toda tedaj se je taksij naglo odpeljal v smeri proti Varšavi.

In sedaj, ko je skušal pojasniti svojo navzočnost, ji povedati kdo in po kaj je prišel, je njegov lastni glas zvenel neresnično in votlo. Vendar je še dalje okleval in se

trmasto boril proti strahu, obžalovanju, zmedenosti in nejeveri, ki se je prikradla v njegovo srce, utopila vse njegovo prejšnje veselje in vozročila, da sta se mu zdelo njegova nežnost in njegovo upanje sramotna.

Nazadnje ga je ženska skoraj neprijazno povabila v hišo in z ostrim piskajočim glasom poklicala svojo hčer. Za trenutek se je usedel v majhni umazani predsobi in poskušal govoriti, medtem ko sta ga ženske gledali z dolgočasno, divjo sovražnostjo.

In ko je potem izjeljal neroden pozdrav, se je poslovil. Odšel je po potki in potem po cesti proti mestu, in nenadoma spoznal, da je star. Njegovo srce, ki je bilo pogumno in zaupljivo, ko je gledalo znano mu podobo z vlaka, je bilo sedaj bolno od dvomov in strahu, kajti videlo je čudno in nepričakovano sliko nekega delca zemlje, ki mu je bila daleč komaj za lučaj kamna, in ki je ni bil nikoli resnično videl ali poznal. In vedel je, da je izginil ves svetli čar na tej izgubljeni poti, privid teh blestečih daljav, navidezna bližina tega malega dobrega vse-mirja in želj, vse je za vedno odšlo in ničesar ni bilo več mogoče dobiti nazaj.

ANEKDOTE

Stari francoski pesnik Jean Cocteau ima nov film. Njegov naslov je »Orfejova oporoča«. Kritiki se čudijo njegovi čudoviti svežini in zlasti mladostnosti. Nekateri so napisali celo ostreje kritike, kjer so trdili, da se je Cocteau pootročil. Ko je pesnik neko tako kritiko prebral, je izjavil:

— O ne, pootročil se pa nisem. Kako neke? Saj sem vedno ostal otrok!

*

Pisatelj Mauricea Druona so vprašali, kakšna je skrivnost pametnega načina življenja. Odgovoril je:

— Živeti pametno se pravi, zagrešiti samo tiste neumnosti, ki si jih človek resnično želi.

*

Govorili so o advokatu, ki je bil velik čvekač, pa majhen talent.

— Ali je res tako neumen kot se dela, so vprašali pesnika Theodora Valensija.

— Dela se neumnega, je odgovoril pesnik, da bi se zdelo, da ni.

*

Ameriški dramatik Henri Miller je neke-mu novinarju izjavil, da je že napisal zadnja tri dejanja svoje nove drame, prvega pa še ne.

— Moja drama, je pojasnil, je kakor življenje: nepredviden je začetek, ne pa konec.

DOMISLICE

Presojaj moškega bolj po vprašanjih kot po odgovorih. — (Voltaire)

*

Bolje je, da kakšen dokaz naklonjenosti prijazno odkloniš, kot da ga v zadregi dopustiš. — (Chesterfield)

*

„Vzemil“ več velja, kot če kdo pravi dvakrat: „Dal ti bom!“ — (Španski pregovor)

*

Ko se žarek svetlobe dotakne tvojih vek, nikar več ne zaspi! Jutranje misli so prvorojenke. — (Japonski pregovor)

*

Resnost ne izključuje smeja; resni ljudje se lahko smejejo, komur pa manjka resnobe, se nima čemu smejati. — (Walter Goes)

*

Malo je ljudi, ki bi razmišljali, vsi pa hočejo imeti prav. — (A. Schopenhauer)

*

Prijateljske usluge prodajal, če od vsake pričakuješ hvaležnosti. — (Platner)

*

Vse dobrine so sporne, žele izgubljene dobijo ceno. — (Schilling)

*

Mož s trdnimi načeli je pravzaprav le človek, pri katerem se njegov zunanji položaj na srečo ujema z njegovimi načeli. — (Kotzebue)

*

Udarce usode, ki prihajajo od zunaj in so služajni, še nekako prenašamo, trpljenje, ki smo ga sami zakrivali, pa je trn, ki nas stalno zbada. — (O. Wilde)

*

Za dobro voljo

Dvojno vrednotenje časa

Francoski komik Fernandel je prihitel v trgovino in rekel prodajalki: „Hitro mi dajte 6 parov srajc! Ne utegnem čakati.“

Ko je po dveh urah Fernandel šel iz trgovine, mu na vratih reče poslodavka: „Pravzaprav se vam ni tako mudilo...“

„Seveda se je. Veste, kupovanje je za-pravljavanje časa. Toda pogovor z lepo prodajalko je pa nekaj drugega!“

Boginja modrosti

Nečak je prišel na obisk k teti in opazil v njeni sobi kipec neke žene. „Teta, ali ta kipec kaže tebe, ko si bila mlada?“

„Ne, dragi moj, to je boginja Minerva.“

„Ali je bila poročena, kakor ti?“

„Poročena? Nikakor ne. Veš, to je bila boginja — modrosti.“

Kaj obraz!

V neki družini se je po devetih hčerkah nazadnje le rodil sin. Oče je ves srečen stekel k svojim znancem, da jim sporoči veselo novico.

„O, čestitam, da ste vendar dobili sina! Ali je podoben materi ali vam?“

„Ojej, v obraz ga pa še sploh nisem utegnill pogledati!“ je v zadregi odgovoril srečni očka.

